

УДК 371.315

**PARTNERSHIP PEDAGOGY AS A PREREQUISITE FOR EFFECTIVE
INTERACTION OF PARTICIPANTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS
ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

Yurchenko O. V. / Юрченко О. В.*s.ped.s ., as.teachю / к.пед.н., викл.*

ORCID: 0000-0001-9971-1336

*Pavlo Tychyна Uman State Pedagogical University,**Uman, 2 Sadova st., 20300**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,**Умань, Садова, 2, 20300*

Анотація. У статті обґрунтовано особливості формування педагогіки партнерства як передумови ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. Представлено сутність поняття педагогіки партнерства. Встановлено, що важливим у освітньому процесу є орієнтація партнерської діяльності вчителя та учня на розвиток творчості. Визначено основні принципи педагогіки співробітництва. На основі ретельного аналізу встановлено головні аспекти партнерських стосунків між учасниками освітнього процесу.

Ключові слова: партнерство, педагогіка співробітництва, Нова українська школа, педагогіка партнерства.

Вступ.

Сьогодні, в умовах модернізації української освіти та успішної реалізації Концепції «Нова українська школа», необхідно удосконалити процес, що спрямований на демократизацію стосунків «учитель – учень» та на нові підходи до навчання: створення конструктивної взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу; зміна рольових позицій сучасного педагога; відмова вчителя від ролі єдиного наставника та джерела знань і перетворення на тренера, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальному освітньому шляху учня; використання в навчальному процесі активних методів навчання, які дозволять розкрити творчу особистість, розвивати ініціативу, активізувати пізнавальну діяльність учня. Педагогіка є один із чинників ефективної взаємодії учасників освітнього процесу.

Концепція «Нова українська школа» наголошує на необхідності не лише реалізації компетентнісного підходу до навчання, а й створення психологічно безпечного середовища, створення умов для успішної самореалізації учня як особистості.

Основний текст.

Проблемі взаємодії учасників освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства присвячені праці зарубіжних і вітчизняних учених. Так, у 60-70 роках ХХ століття Р. Бенедикт, О. Больнов, Р. Лохнер, М. Мід, Б. Ананьєв, К. Корсак, В. Куліков здійснили наукові розвідки того чи іншого аспекту партнерства в контексті освітніх змін; В. Сухомлинський, О. Захаренко, Ш. Амонашвілі впроваджували появу зразків його практичного застосування в школі. Завдання гуманізації освіти полягає в реалізації демократичного підходу, який має базуватися не лише на методологічних засадах, а й на

аксіологічних засадах партнерства. На це звертають увагу відомі українські дослідники гуманістичного виховання і освіти та проблем розвитку особистості (В. Андрущенко, С. Гончаренко, І. Бех, І. Зязюн, В. Кузь, А. Хуторський, Л. Вовк, О. Савченко, , В. Сухомлинський, В. Кремень та інші).

Зміст партнерства в освітньому процесі розкривається в дослідженнях О. Коханової (психологія партнерства у навчанні); В. Моргуна (педагогіка співпраці, психологія толерантності); Г. Татаринцевої (методологічні підходи до визначення поняття «партнерство»); І. Іванова, В. Караковського, М. Щетинина (ідея колективного творчого виховання) та інших. Педагогіка співробітництва – інноваційний напрямок педагогіки, представники якого заклали основи та використовували інноваційні системи та методи навчання та виховання.

Педагогічне партнерство розглядається як складна, високотехнологічна інтерактивна навчальна взаємодія в сучасному освітньому просторі; багатовимірний процес, орієнтований на позитив, який сприяє відновленню впевненості в собі та своїх силах, підвищенню стійкості особистості перед дестабілізуючими зовнішніми і внутрішніми факторами, створенню оптимальних умов для професійного розвитку [4, с. 142].

В основі педагогіки партнерства є спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Вони об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими співучасниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Учитель має бути другом, а сім'я має брати участь у побудові освітнього шляху дитини. Педагогіка партнерства визначає справді демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не виключає відмінності в їхнього життєвого досвіду, знань, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливість і взаємовиму [3].

Сучасна освіта та виховання учнів потребує нової педагогічної етики, ознакою якої є взаєморозуміння, повага та творча співпраця між вчителем та учнем. Ця етика утверджує спілкування не рольове, а особистісне (підтримка, співпереживання, утвердження людської гідності, довіра); зумовлює використання особистісного діалогу як доміантної форми навчального спілкування, спонукання до обміну думками, враженнями, моделювання життєвих ситуацій; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, просування успіху, самоаналіз, самооцінку, самопізнання. Принципове значення має спрямованість партнерської діяльності вчителя й учня на розвиток креативності – творчої діяльності, творчого мислення, здібностей до адекватної діяльності в нових умовах.

Не менш важливим у реалізації педагогіки партнерства є врахування її психологічної основи, яку складають суб'єкт-суб'єктні відносини – співпраця як мінімум двох суб'єктів (учителі – батьки, учителі – учні, учителі – керівники, батьки – керівники, батьки – учні, керівники – учні). Такий тип взаємовідносин для освітнього процесу є найбільш оптимальним, оскільки дозволяє учневі діяти самостійно, а інші учасники освітнього процесу діють разом та займають позицію наставника. Тому завдання педагогів, батьків та

керівників – створити атмосферу, яка б сприяла розвитку здібностей учнів, задовольнила їх інтелектуальні, емоційні та соціальні потреби. На нашу думку, найбільш значущим у процесі становлення педагогіки партнерства є:

– по-перше, особистісно орієнтований підхід, суть якого полягає у взаємодії педагога з дитиною на основі великої любові та поваги до неї. Такий шлях запропонували В. Сухомлинський та Ш. Амонашвілі. Проте не всі учні вірять у свою рівноправність з учителем, у педагоги не готові до такого стилю стосунків;

– по-друге, партнерський підхід, при реалізації якого здійснюється розподіл функцій між учасниками освітнього процесу та організація їх співпраці;

– по-третє, підхід, що сприяє розвитку кожного учня; взаємодія вчителів, батьків та працівників освіти повинна бути спрямована на те, щоб кожен учень зміг розвинути здатність до критичного мислення та самостійного висловлювання; поповнити знання у сферах, які в першу чергу цікавлять учня та відкривають для нього нові шляхи навчання; розвивати вміння самостійно приймати рішення; оволодіти необхідними навичками з базових та профільних предметів; навчитись любити навчання та поважати освіту; зміг розвинути свій емоційний інтелект; отримати необхідний індивідуальний педагогічний супровід; збереження і зміцнення морального, фізичного і психічного здоров'я тощо. Робота з учнями базується на використанні нових підходів до навчання, які роблять акцент не на накопиченні знань, а на формуванні технологій розумової праці учнів та вміння застосовувати знання на практиці;

– по-четверте, створення ситуації успіху, що полягає у співпраці вчителя та учнів, партнерстві на уроці, спільному процесі пізнання та відкриття.

У процесі реалізації цього напряму педагогіки спільна діяльність учителя і учнів має ґрунтуватися на взаєморозумінні та гуманізмі, єдності їхніх інтересів та прагнень. Учитель повинен стати другом, сім'я має брати участь у побудові шкільної кар'єри дитини. Педагогіка партнерства визначає такий режим співпраці між педагогом і дитиною, який не ігнорує різницю в їхньому життєвому досвіді, знаннях та вміннях, але водночас передбачає безумовну рівність у праві на повагу, на доброзичливе ставлення та взаємну вимогливість [1]. Крім того партнерські стосунки між усіма учасниками навчально-виховного процесу має будуватися на засадах толерантності.

До основних принципів педагогіки співробітництва належать: повага до особистості; доброзичливість та позитивне ставлення; довіра у стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання всіх домовленостей); розподілене лідерство [5].

Останні дослідження доводять, що створення партнерських стосунків між учасниками освітнього процесу залежить насамперед від виключення авторитаризму та будь-яких проявів влади вчителя над учнями. Педагог разом з учнями та батьківським колективом має працювати до досягнення спільної мети. Водночас у цій формі взаємовідносин жоден із учасників не повинен домінувати над іншими, а авторитет учителя має будуватися виключно на

переконаності учнів у чеснотах та компетентності свого наставника [2, с. 21].

Основними аспектами цього керівництва є: спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем та батьками; учні, батьки і вчителі об'єднані спільними цілями і стають добровільними та зацікавленими односторонніми, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат; школа повинна ініціювати нове, глибоке залучення сім'ї до побудови шкільної кар'єри дитини; діалог та багатостороннє спілкування між батьками, учнями та вчителями замінить одностороннє авторитарне спілкування між учнями та вчителем. Отже, сучасні наукові дослідження підтверджують, що результати навчання суттєво покращуються при роботі за індивідуальними планами, чіткими освітніми траєкторіями, в рамках індивідуальних дослідницьких проектів учнів.

Висновки.

Важливим фактором ефективної взаємодії учасників освітнього процесу за умов Нової української школи є педагогіка партнерства. Вона стає важливою як засіб людського та творчого підходу до кожного з учасників освітнього процесу, а запровадження нового змісту освіти щодо співробітництва педагогів і батьків для особистісного розвитку учнів ставить наголос на важливому ставленні до всіх учасників освітнього процесу.

Література:

1. Бібик, Н. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД. (2018).
2. Бугайчук А. Вічний трикутник. Як взаємодіють учителі, батьки, учні. *Директор школи*. № 21–22 (837–838). 2018. С. 20–24.
3. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.
4. Касьяненко М. Педагогіка співробітництва. К. : Вища школа, 1993. 320 с.
5. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>.

References:

1. Bibik, N. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian school: a teacher's guide]. Kyiv: Litera LTD. (2018). [in Ukrainian].
2. Buhachuk A. Vichnyi trykutnyk. Yak vzaiemodiut' vchyteli, bat'ky, uchni [The eternal triangle. The way of teachers, parents and students' interaction]. *Schools principle*, 2018, № 21–22(837–838), pp. 20–24 [in Ukrainian].
3. Vyshnevskiy O. Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]. Posibnyk dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv. Drohobych : Kolo, 2006. 326 s. [in Ukrainian].
4. Kasianenko M. Pedahohika spivrobotnytstva [Pedagogy of speech]. K. : Vyshcha shkola, 1993. 320 s. [in Ukrainian].
5. Kontseptsia Nova shkola. Prostir osvitynikh mozhlyvostei [The conception New School. Educational possibilities space]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/> [in Ukrainian].

Abstract. *The article substantiates the peculiarities of the formation of partnership pedagogy as a prerequisite for effective interaction of participants in the educational process. The essence of the concept of partnership pedagogy is presented. It was established that the orientation of the partnership activity of the teacher and the student towards the development of creativity is important in the educational process. The main principles of cooperation pedagogy are defined. On the basis of careful analysis, the main aspects of partnership relations between the participants of the educational process have been established.*

Key words: *partnership, pedagogy of contributoreshen, Nova Ukrainian School, partnership pedagogy.*

Стаття відправлена: 18.10.2022 р.

© Юрченко О. В.